

48932

A. 116

Mélyen tisztelt Tanár Úr!

Igen sajnálom, hogy prédikációimnak azon példánya, melyet Tanár Úrnak szántam, elcsereztetett. Hogy ez nálam történt volna, annak még lehetősége is kétségtelen, mert ismételve megnéztem a példányokat. Kétségtelen, hogy vagy egy szomszédos irárlatembernél, a kivel leveleimot a falu végén levő postána szoktam küldtetni, vagy pedig magán a postán történt az elcserelés. Ezek a falusi emberek olyan kíváncsiak, mint a gyermekek kíváncsiságuk ellenében nem is vezíthetők magamon. Különben a Tanár Úr példánya Bachs tanár úrnál lesz, mert pénteken kaptam ^{kíváncsiamon} két példányt, a melyek közül az egyiket Tanár Úrnak, a másikat pedig Bachs úrnak küldöttem.

Itt mi prédikációm tendenciáját illeti, a szokásban "döngös" nem is öncél azokban, éppen az egyéni életre akarunk hatni. Hogy a prédikátor egyéni életére nézve azon dolgok éppen oly irvánnyal bírnak, mint

mint minden más emberre nézve, magától
öntődik. Nem tartoztam sohasem azok közé, a kik
vizet porrákálnak és bort vizual.

Nagyon sajnálom, hogy a Tancsok elűzése
nem jellemek meg teljesen, egy barátnő repara-
tuma után csak növekedett érdeklődésem. A 7000 eszméjének
kiemelése a monoteizmus és a 7017 eszméje mel-
lett annál érdekesebb, mint hogy az a zsidó nép-
szellem sajátos alkotója, a mit tudtommal az
Erdig uralkodó nézetekkel szemben a keresztény fe-
lebaráti szeretetből, Steinthal hangsúlyozott előző
ötletkéjében, a hol, ha jól emlékszem, egy eskü-
zsava is van a 7000 szöve. Kétség nélkül szemben.
Ha kérem ezme nem foglalkozna magában mindaz-
munkákkal, melyek minden zsidó irodalmi termékben
minden értekezésben, vagy legalább azok minden es-
zmájában visszatérő kérdések, sőt a melyek minden
időben a zsidó vallás tudatainak elemeit képeztek s meg-
maradnak objektív értékek bennük. Az "isten tudatunkra
adta az ő akaratát" az minden zsidónak lelkiében
élt, kérem minden fogta is fel a Királyi tanácsot

s bízom is tekintett annak tárgyánál. Ha nem is hisz-
vük, hogy az ódonista királyok mevei inspiráltak
volna, azt hisszük, hogy az ekkorai itélet képményét,
az ekkorai eszméket (a Herbarti fele ötletke alapján) az emberi
szellemek alkotója állította belé. A zsidó nép valóságos-
gának, a törvény szentíráinak eszméi és a messiási eszme
sem kivételként ki azok sorából, a melyek egy a
zsidó néppszellem jelenségeinek magyarázatára mul-
tattamul szükségesek, mint; jelenleg is objektív érté-
kel bíró eszmék. Különösen a törvény szentíráinak
eszméje az, a melyet száradunkban teljesen figyel-
men kívül hagytak; a mi képten-nagyon megborul-
ja magát. A 7017 eszméje az "istenre alkalmaztatott"
jelenti az ő tulajdonstaniának összességét, a legyünk
azok bár csupán negatívek, ha zsidóknak; jelenti
annak minden tulajdonságait, melyek a többi népek-
től megkülönböztetik, ha az egyes emberre, jelenti
a tökéletesség eszméjét a Steinthal értekezésében,
ha a törvényre, jelenti annak tökéletességét sőt
élt. Ez oly eszme, a mely megvolt más alkotó,
a minden "tóra" alatt nem értették a "házas tanat", ha

fognak örülni, a kik mindvégig sohasem imádkoztak (lélekükben sem) s ezertul sem fognak imádkozni, a kik a csinagógában úgy érzik magukat mint egy indus pagodában, a kiknek a lelke utálja a szombatot s az ünnepeket, a kiket a bölcs Salomon eltelejtett azon három-négy között felszobolni, a melyek sohasem fognak járaskini, s sohasem mondják, hogy: "elég!". Kis Lóczy az, a ki Jehovában azt mondja egy vén zsidóról, a ki az ő Egyetlenegyénhez hű marad, a mint kell, hogy "törzsalak." is Jehová Halévéik nem így gondolkoznak!